

МЕТОДИЧНИЙ ПОРАДНИК

**СТОРИТЕЛІНГ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
ЯК ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ
КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ**

Барсукова Леся Андріївна

вчителів початкових класів

Коростенського міського ліцею №2

імені В. Сингаївського Житомирської обл.

2023р

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОНЯТТЯ СТОРІТЕЛІНГУ	
1.1. Поняття сторітелінгу.....	5
1.2. Види сторітелінгу.....	9
1.3. Основні функції сторітелінгу.....	11
1.4. Сторітелінг як метод неформального навчання.....	12
Розділ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТОРІТЕЛІНГУ У ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ УЧНЯМИ ФОНЕТИЧНИМ, ГРАМАТИЧНИМ, МОРФОЛОГІЧНИМ ТА СИНТАКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	
2.1. Організація та хід дослідно-експериментальної роботи.....	15
2.2. Практичне застосування технології сторітелінгу при вивченні нового матеріалу на уроках української мови.....	16
2.3 Алгоритм написання історій.....	21
2.4. Аналіз результатів дослідницько-експериментальної роботи.....	22
ВИСНОВКИ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	27
ДОДАТОК (А).....	29

ВСТУП

Розвиток критичного мислення стає дуже актуальним в епоху інтенсивних змін, що відбуваються у світі. Життя висуває суспільний запит на виховання особистості мислячої, творчої, здатної, на відміну від людини-виконавця, самостійно мислити, генерувати ідеї, приймати сміливі нестандартні рішення, аргументувати власну думку. Саме тому очевидна життєва необхідність критичного мислення для вітчизняної освітньої системи. Критичне мислення і вміння вирішувати проблеми відноситься до навичок XXI століття[8].

Критичне мислення (грецьк. *kritike* — "мистецтво розбирати, судити") — це не критика недоліків, а вміння визначити проблему й виробити оптимальну стратегію її розв'язання. Це складний ментальний процес, що починається із залучення інформації та закінчується прийняттям рішення»[11].

З педагогічної точки зору критичне мислення – це комплекс мисленнєвих операцій, що характеризується здатністю людини: аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел; бачити проблеми, ставити запитання; висувати гіпотези та оцінювати альтернативи; робити свідомий вибір, приймати рішення та обґрунтовувати його. А для цього слід формувати мовну та мовленнєву компетентність через впровадження у навчальний процес нових технологій.

Саме сторітелінг на уроках в початковій школі робить навчальний процес більш творчим, вчить учнів мислити, виділяти головне, висловлювати й аргументувати власні думки.

Таким чином, соціальна значущість зумовила актуальність обраної теми дослідження – «Сторітелінг в початковій школі як технологія розвитку критичного мислення».

Об'єкт дослідження – критичне мислення у навчально-пізнавальній діяльності учнів початкових класів.

Предмет дослідження - процес розвитку критичного мислення засобом сторітелінгу.

Мета дослідження–теоретично узагальнити та експериментально перевірити процес розвитку критичного мислення засобом сторітелінгу під час опанування навчальним матеріалом в початковій школі.

Згідно з метою дослідження було поставлено такі завдання:

1. Проаналізувати поняття, види та функції сторітелінгу.
2. Визначити сторітелінг як інноваційну методику формування мовної компетентності учнів.
3. Експериментально дослідити застосування сторітелінгу у процесі опанування учнями фонетичним, граматичним, морфологічним, синтаксичним матеріалом на уроках української мови.
4. Розробити алгоритм написання історій.
5. Зробити висновки і розробити рекомендації, щодо використання сторітелінгу в початковій школі.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОНЯТТЯ СТОРІТЕЛІНГУ

1.1. Поняття сторітелінгу

Сторітелінг (у перекладі з англійської *story* означає історія, а *telling* – розповідати; отже, сторітелінг – це розповідь історій) – це мистецтво захоплюючої розповіді та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача. Ця методика була розроблена та успішно випробувана на особистому досвіді Девідом Армстронгом, головою міжнародної компанії ArmstrongInternational[16, 17].

Подати інформацію у вигляді цікавої захоплюючої історії, сприяє розвитку особистісних якостей, демонструє унікальність уяви кожної дитини, дозволяє проявити активність та творчість. Оскільки сучасні діти багато часу проводять онлайн, реальне спілкування стає мистецтвом, якому потрібно навчати. Для цього чудово підходить технологія сторітелінгу [5].

Сторітелінг успішно використовують у бізнесі для просування брендів та товарів на ринку. В 2006 році ця технологія була визнана бізнес-ідеєю року [15].

Останнім часом у викладанні іноземних мов поширюються театральні методики, що довели вже на справі свою ефективність, особливо на початковому етапі навчання, коли у дітей ще розвинене мимовільне запам'ятовування, і вони запам'ятовують тільки те, що для них цікаво і викликає емоційний відгук. Однією з таких методик є *storytelling* або розповідання історій.

На думку багатьох британських педагогів, сторітелінг стимулює уяву, емоції, спонукає до аналізу культурного контексту і минулого досвіду. Він впливає на формування ціннісних орієнтацій, відносин і в остаточному підсумку поведінки людини в докільці. У центрі розповіді знаходяться не оповідач чи слухач, а самі події історії. Сторітелінг – спосіб продемонструвати унікальність уяви кожного індивідуума. Сторітелінг як різновид народної творчості доступний людям будь-якого віку і здібностей. Для нього не потрібно ніякого спеціального обладнання, крім уяви. У нашому сучасному світі, з його стрімким темпом життя,

це спосіб нагадати дітям про могутність слова, важливість уміння слухати, про те, що спілкування між людьми – це мистецтво.

Найважливішим завданням сторітелінгу є збагачення духовного досвіду дитини та стимулювання уяви. С.Брайнт вважає, що за допомогою сторітелінгу можна отримати два найбільш важливі результати. Перший – це пожвавлення атмосфери в класній кімнаті, зняття напруженості, створення невимушеної атмосфери. Другий, можливо, не настільки очевидний, але не менш цінний у дидактичному відношенні полягає в тому, що він є одним із найбільш простих та швидких шляхів встановлення контакту між вчителем та учнями, засобом привернення та утримання їх уваги[9].

Ще з давніх часів люди передавали знання шляхом розповідання історій. У наш час ми спостерігаємо значний зріст інтересу до сторітелінгу. Британські дослідники вважають, що джерела сторітелінгу беруть свої корені в народних та релігійних традиціях, історичних епосах і повсякденному житті.

Багато фольклористів вважають, що казки, які є основним матеріалом сторітелінгу, відіграли і продовжують відігравати важливу роль у передачі накопичених суспільством культурних і етичних цінностей дітям. Сторітелінг використовується для ознайомлення дітей зі зразками поведінки в суспільстві і природі в розважальній формі. Т.С. Еліот говорив про це: «Я схильний зробити висновок, що саме література, що ми читаємо «заради забави» чи «чисто заради задоволення» має найбільший, хоча і менш за все очікуваний вплив на нас» [4].

Британські педагоги виділяють такі цілі сторітелінгу розвитку навичок сприйняття усного мовлення на слух, навичок читання;

- розширення кругозору;
- розвиток комунікативних навичок;
- розвиток системи етичних цінностей;
- засвоєння культурних традицій свого народу;
- доповнення і збагачення різних дисциплін шкільної програми.

Дослідження британських педагогів ще в 90-х роках підтвердили, що сторітеллінг і драматизація є більш ефективним засобом презентації тексту, ніж читання чи телебачення [1].

Історії, на думку Е. Джерсі, – це спосіб, за допомогою якого ми знаємо, пам'ятаємо і розуміємо [4]. Е. Джерсі розглядає такі можливості сторітеллінгу:

- історії зберігають інформацію і досвід, допомагають застосувати накопичений досвід у сучасних ситуаціях,
- історії мають початок, середину і кінець – вони допомагають нам побачити циклічність життя,
- історії стимулюють емоційні реакції, що спонукують слухачів до дії,
- історії розвивають комунікативні навички [4].

Сара Брайнт у роботі «Як розповідати історії дітям» (HowtoTellStoriestoChildren, andSomeStoriestoTell) підкреслювала важливе місце сторітелінгу у вивченні геології, зоології, ботаніки і навіть фізики[2, 10].

Сьогодні багато фахівців у галузі сторітелінгу погоджуються з такою думкою, вважаючи необхідним практичне використання сторітеллінгу в межах шкільної програми. У деяких школах Великобританії існують спеціальні курси з вивчення сторітелінгу, наприклад «Фольклор: усна народна творчість як основа освіти».

Сторітелінг широко представлений в інформаційній мережі «Інтернет». Цікавим нам уявляється досвід використання фольклору в Шотландії. Традиційна музика, сторітелінг і народні танці є частиною стандартної шкільної програми в Шотландії. У роботі таких курсів беруть участь спеціально підготовлені вчителі і представники неформальних громадських організацій. Існує значна кількість громадських організацій і центрів, що займаються пропагандою народних мистецтв. Проводяться щорічні фестивалі народних мистецтв, у яких школярі приймають активну участь. Рада з питань освіти Шотландії, визнаючи цінність народного мистецтва, сприяє співробітництву між школами і неформальними організаціями, що пропагують фольклор.

У наш час основним засобом здійснення сторітелінгу є телебачення. Саме телебачення об'єднує планету, воно розповідає нам безліч історій, використовуючи сучасний спосіб передавання інформації. Оскільки телебачення стало могутнім засобом розповідання історій, природно, що воно починає використовуватися в роботі з дітьми. Е. Вінн наводить такий приклад використання засобів телебачення[6]. Дітям пропонується створити власні історії за допомогою відеокамери – історій про своє місто, свою вулицю, домашніх тварин і т. п. Такий підхід до сторітелінгу з використанням сучасних технологій теж необхідно враховувати, оскільки телебачення є невід'ємною частиною сучасного життя. Багато педагогів і фахівців з сторітелінгу, професійні оповідачі не визнають технічних засобів у ролі оповідачів, вважаючи, що найважливішим принципом сторітелінгу є безпосередній контакт оповідача й аудиторії.

Сторітелінг може бути застосований у будь-якому місці та у будь-який час. Історії дозволяють розповісти про те, як приймаються рішення та будуються стосунки. Через обмін історіями, вибудовуючи емоційні зв'язки, учні та вчителі створюють правильні й більш якісні взаємостосунки[3, 14].

Обов'язковими компонентами такої розповіді мають бути самостійно створені дитиною нові образи, ситуації, дії. При цьому учні використовують свій набутий досвід, знання, але по-новому комбінують їх.

Саме молодші школярі дуже люблять слухати та розповідати історії про себе та інших.

Чому сторітелінг слід використовувати в початковій школі?

- Діти люблять слухати історії більше, ніж доповіді, описи чи визначення, тому що вони легше сприймаються (задіяна не лише раціональна сторона сприйняття інформації, ай образна). Отже, реалізується принцип доступності навчання.
- Історія впливає на почуття дитини, а це підвищує рівень концентрації уваги. Тому всі уважно слухають навчальний матеріал, сприймають його, а потім з легкістю можуть відтворити. Правда теж у формі історії. Отже, реалізуються принципи міцності знань та емоційності навчання.

- Історія динамічна. Сучасні діти з кліповим мисленням краще сприйматимуть історію, ніж текст іншого виду.
- В історії є герой, який змінюється. Ці зміни відбуваються в процесі боротьби, наполегливої праці, виконання складних завдань тощо. Молодші школярі вчаться тому, що можна подолати труднощі. А якщо діти ще будуть «включені» в історію, вони навчаться бути наполегливими. Отже, реалізується принцип активності й самостійності.
- Будь-яка історія для дітей розповідається із використанням малюнків, відео, презентацій. Отже, реалізується принцип наочності.

Сприйняття молодшими школярами інформації у вигляді цікавої історії є більш доступним і зрозумілим.

1.2. Види сторітелінгу

Види сторітеллінгу:

1. Соціальний (некомерційний):

- Культурний

Культурний сторітеллінг оповідає про цінності, моральність і віруваннях.

Члени товариства хочуть передати майбутньому поколінню за допомогою історій перипетії їхніх релігійних вірувань, щоб вони зрозуміли через які труднощі, боротьбу або чудеса пройшла віра. Ми можемо читати історії про християнство, іудаїзм, індуїзмі, буддизмі.

Також за допомогою історій можна розповідати дітям про правила поведінки у суспільстві, чому так важливо дотримуватися правил техніки безпеки та інше.

– Соціальний

Плітки відносяться до соціального сторітеллінгу. Люди діляться новинами про все і про всіх, починаючи з колег по роботі і закінчуючи знаменитостями. Ця форма сторітеллінга подобається людям, зрозуміла і зручна та об'єднує людей в групи за інтересами. Це заспокоює. Розпускаючи плітки про інших, ми забуваємо

на час про свої проблеми. Іноді це може наштовхнути нас на думку про те, як поліпшити своє власне життя.

У школі сторітеллінг про відомих людей може надихнути учнів та стати прикладом для побудови свого життя.

– Міфи, легенди

Міфи – особливий вид історій, які розповідають про можливе у правдивих подіях, але це важко підтвердити, оскільки ніхто не знає точно, звідки міф пішов спочатку. Міфи, казки відображають культуру і нагадують нам, чого слід уникати в житті, щоб бути щасливим. Два найпоширеніші міфи у студентів: наприклад, якщо викладач задає додаткові питання, він неодмінно завалює, Також всім відомі магичні дії ледарів, щоб отримати залік, треба покласти п'ятака під п'ятою і так далі.

– Незрозумілий

Всі обожають слухати історії про містичні істот, привидів, НЛО, жахливих людей. Деякі з таких історій жартівливо називають «пригсторіями» (калька з англійського “jump story”), коли несподіваний кінець змушує вас підскочити від страху на стільці. Ці історії допомагають вам подолати власні страхи перед невідомим. А також, ви легко починаєте вірити в те, чого не існує в природі, в речі, які ми не розуміємо.

– Сімейний

Сімейні легенди зберігають історію ваших родичів. Ці історії передаються з покоління до покоління і допомагають родині пам'ятати про своїх предків і знати причину, наприклад, чому ваша родина переїхала, або чому деякі члени сім'ї живуть окремо. Такі легенди можуть бути як хорошими, так і похмурими, але, тим не менш, завжди цікаво знати про те, ким були ваші далекі предки.

– Дружній

Такі історії об'єднують друзів, оскільки вони згадують про якийсь досвід, пережитий разом. Вони допомагають людям зберегти дружбу і не загубитися в своїх особистих проблемах. Дружні історії є центром тяжіння загальних симпатій і, зрештою, можуть подарувати вам сміх і радість.

– Особистий

Особисті історії говорять про ваш досвід і переживання. Це важливий вид сторітелінга, тому що подібні історії допомагають вам зрозуміти себе, визначити, ким ви є насправді, і почати розвиватися. Особисті історії можуть підказати вам, в якому напрямку рухатися, зрозуміти, як треба діяти через призму минулих помилок або відкриттів.

2. Комерційний сторітелінг, тобто історії, які використовуються для створення свого бренду, для просування марки, товару, ідеї, для залучення людей[4].

1.3. Основні функції сторітелінгу

Основні функції сторітелінгу:

Мотиваційна. Це спосіб переконання учнів, який дає змогу надихнути їх на прояв ініціативи в навчальному процесі.

Об'єднуюча. Історії є інструментом розвитку дружніх, колективних міжособистісних стосунків у класі, групі.

Комунікативна. Історії здатні підвищити ефективність спілкування на різних рівнях.

Інструмент впливу. Дозволяє не директивно впливати на учнів та формувати в них суспільно корисні переконання.

Утилітарна. Один із найпростіших способів донести до інших зміст завдання або проекту[12,13].

Сучасне підростаюче покоління спілкується, переважно, у віртуальному світі. Тому реальне спілкування стає мистецтвом, якому потрібно навчати знову. Для цього чудово підходить метод «сторітелінг».

1.4. Сторітелінг як метод неформального навчання

Сторітелінг – технологія створення історії та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача.

Сторітелінгом зацікавлені і педагоги, і психологи у всьому світі, оскільки подання матеріалу у формі розповіді історій розвиває у молоді уяву, логіку та підвищує рівень культурної освіти. Історії дозволяють розповісти про те, як приймаються рішення та будуються стосунки. Через обмін історіями, вибудовуючи емоційні зв'язки, вихованці та педагоги створюють правильні й більш якісні взаємостосунки[7].

Причини, за якими сторітелінг є ефективним методом навчання, наступні:

учні люблять слухати історії більше, ніж доповіді, описи чи визначення, тому що вони легше сприймаються (зادіяна не лише раціональна сторона сприйняття інформації, а й образна) - реалізується принцип доступності навчання;

в історії є герой, який змінюється; ці зміни відбуваються в процесі боротьби, наполегливої праці, виконання складних завдань тощо;

історія динамічна (сучасні молоді люди з кліповим мисленням краще сприйматимуть історію, ніж текст іншого виду);

історія впливає на почуття слухача, а це підвищує рівень концентрації уваги (тому всі уважно слухають навчальний матеріал, сприймають його, а потім з легкістю можуть відтворити) - реалізується принцип міцності знань та емоційного навчання.

Сторітелінг є інструментом розвитку дружніх стосунків у навчальному колективі та ефективним способом донесення до інших змісту завдання або проекту.

Учнівська молодь бажає, щоб її зацікавили, мотивували розвиток навичок і талантів. Відмінний спосіб захопити та надихнути юних творців – надати можливість створювати власні історії (індивідуально чи по-групах).

Історія допомагає інформувати, порівнювати, візуалізувати та деталізувати той матеріал, який хочуть подати. Основними складовими сторітелінгу можна назвати чесність історії, яку розповідають, її детальність, конкретність. Також історія повинна бути показовою і добре зрозумілою.

Історії можуть бути побудовані на основі: реальної ситуації, розповіді вигаданої чи реальної особи, сценарію, проблемної ситуації тощо.

Для створення та розповіді історій сучасна молодь може використовувати цифрові технології. Можливості створення цифрових історій не мають меж. Задача педагога полягає у раціональному виборі інструментів, методик і підходів, які якнайкраще відповідатимуть ресурсам викладача, потребам вихованців, поточним навчальним проектам і задачам. Можливо, деяким учням, необхідно покращити свої навички публічних виступів – для них найбільш ефективною буде презентація PowerPoint. Інші можуть соромитися виступати перед усією навчальною групою – таким юним творцям можна запропонувати зробити голосовий супровід до історії з фото, щоб допомогти вперше виступити вголос й дати можливість класу почути голос цього однокласника. Інші вихованці можуть взяти активну участь в усному обговоренні, але їм необхідно впорядкувати задуми та ідеї – у цьому їм допоможе фото-історія або фільм. Наступна таблиця допоможе педагогам визначити, які типи цифрових історій якнайкраще підходять до їх учнів.

Таблиця 1.1.

	Microsoft Office PowerPoint	Microsoft Photo Story	Microsoft Live™ Movie Maker
Тип проекту	Створення презентації PowerPoint з текстом, зображеннями, звуком, мультимедіа.	Створення фото-історії з текстом, фотографіями, записаною голосовою розповіддю й музикою.	Створення повноцінного фільму з закадровою мовою, діалогами, нерухомим та рухомим зображенням.
Доступні методики	Написання сценарію; додавання малюнків, отриманих з веб-сайтів або зі сканерів; додавання звуку, відео.	Написання сценарію; фотографування, додавання фотографій та інших малюнків, отриманих з веб-сайтів або зі сканерів; додавання звуку (музики чи голосової розповіді), відео.	Написання сценарію; підбір нерухомих зображень та відео, зйомка сцен і кадрів.
Бажані результати	Створення продуманої, захоплюючої презентації.	Створення цікавої фото-історії, присвяченої якій-небудь події, питанню чи темі.	Створення фільму, який розкриває певну тему.
Необхідні навички	Вивчення; письмо;	Проведення інтерв'ю;	Проведення інтерв'ю;

	побудова послідовностей; багатогранне мислення (текст, зображення, звук); редагування; риторика.	вивчення; письмо; побудова послідовностей; багатогранне мислення (текст, зображення, звук); редагування; створення переходів.	вивчення; письмовий твір; побудова послідовностей; багатогранне мислення (текст, зображення, звук); редагування; створення переходів; акторська майстерність; режисерська майстерність.
Одержувані навички для використання у житті	Практика в обговоренні різних тем, історичних та географічних відомостей, у представленні та проведенні інтерв'ю, усних розповідях, пристосування інформації для певної аудиторії і т.п.	Практика створення фоторепортажів й розуміння роботи фотожурналіста, побудова переконливих аргументів і т.п.	Практика створення документальних фільмів, написання сценаріїв, проведення інтерв'ю і т.п.

Створення цифрових історій заохочує навчання і робить освітній процес більш захопливим. У всіх проектах учні отримують можливість створювати, грати ролі та виступати перед публікою – в якості музейного експерту, короля, журналіста і т.п.

Розділ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО ДОСЛІДИТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ СТОРІТЕЛІНГУ У ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ УЧНЯМИ ФОНЕТИЧНИМ, ГРАМАТИЧНИМ, МОРФОЛОГІЧНИМ, СИНТАКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

2.1. Організація та хід дослідно-експериментальної роботи

З метою перевірки ефективності застосування сторітелінгу у процесі опанування учнями фонетичним, граматичним, морфологічним, синтаксичним матеріалом на уроках української мови було здійснено педагогічний експеримент на базі одного класу Коростенської школи-гімназії №2 імені В. Сингаївського Житомирської області, протягом трьох років. Експеримент був націлений на підтвердження мети дослідження щодо використання технології сторітелінгу для розвитку критичного мислення як засобу формування мовної особистості учнів початкової школи. Педагогічний експеримент здійснювався протягом 2016-2019 н.р. Основним завданням педагогічного експерименту було обґрунтування використання технології сторітелінгу для розвитку критичного мислення на уроках української мови в початковій школі. У контексті дослідження важливо зазначити, що результати використання даної технології залежить від декількох чинників:

- зняття дитячого страху;
- розвиток критичного мислення;
- усвідомлення, що можна написати про себе і для себе.

Сторітеллінгом зацікавлені і педагоги, і психологи у всьому світі. Історії про себе це гарний привід описати свої вчинки та почуття, проаналізувати власні дії, оцінити наслідки та зробити висновки на майбутнє. Технологія не вимагає одразу чіткої структури та граматично правильних висловлювань. Кожна дитина пише так, як розповідає історію вголос. Детективні, фантастичні, казкові історії- крок до відкриття потаємних куточків багатого дитячого внутрішнього світу. Було б доречно довести до відома дітей, що важливими етапами створення авторського

тексту є закреслення, переписування, доповнення малюнків на полях. Слід показати дітям зразки рукописів.

Під час дослідно-експериментальної роботи брало участь 30 учнів одного класу початкової школи, об'єднаних у дві групи. Для того, щоб перевірити результативність даного дослідження було використано програмовий матеріал з української мови при вивченні тем з фонетики, граматики, морфології, синтаксису. Протягом експерименту під час опрацювання нового матеріалу одній групі подавався програмовий матеріал з використанням технології «сторітелінг», а іншій без неї, застосовуючи традиційні методи і прийоми. Діти повинні були засвоїти правила, наводити приклади, здійснювати аналітико-синтетичні вправи з вивчених тем.

2.2. Практичне застосування технології сторітелінгу при вивченні нового матеріалу на уроках української мови

У сучасній практиці сторітелінг найбільш активно використовується бібліотекарями та менеджерами з персоналу. Перша професійна спільнота вбачає у цьому засіб залучення до читання, а інша фахова спільнота розглядає цю методику перш за все як метод переконання працівника.

Сторітелінг – це спосіб впливу на людину через вмале розповідання історій. Сьогодні успішно застосовують роботу з дітьми та підлітками за навчання вмінню захоплюючої розповіді, управління словами. Справа в тому, що одна з проблем сучасних школярів – невміння зв'язно висловлювати свої думки, а це впливає на якість навчання, на повноцінний розвиток кожного. Використання в цьому процесі технологій дає впевнені навички використання Інтернет-сервісів та інструментів, т. к. цифрові історії містять графіку, текст, аудіо-або відеозаписи, мелодії.

Сторітелінг – це трансляція історій зі «змістом». Під такою «історією» розуміється будь-яка сюжетно пов'язана розповідь, яка є виразом думки людини щодо подій історії.

Як навчити учнів розповідати історії так, щоб однокласники слухали, затамувавши подих? Вчитель має працювати над формуванням таких умінь та навичок учнів:

- правильний добір історії;
- розуміння того, навіщо її взагалі розповідати;
- добір ефектного початку розповіді;
- логічне вибудовування розповіді;
- урахування аудиторії слухачів, яким розповідається історія;
- прийоми для формування зацікавленості історією слухача;
- уміння висловити своє ставлення до розповіді.

Методичні поради сторітелерам:

- сторітелер має «відчувати» аудиторію. Ця розповідь має бути саме для обраного кола слухачів, з урахуванням їх вікових, соціальних та освітніх особливостей;
- історія має мати ідею, яку слід зробити очевидною для слухачів;
- у вигаданій історії має прослідкувати- ся авторська позиція, сторітелер має висловити своє особисте ставлення до оповідання так, щоб це вплинуло на слухачів;
- у цій історії має бути такий яскравий художній образ, щоб він запам'ятовувався слухачам мимоволі;
- обов'язково повинен бути персонаж (людина, істота, установа, предмет); історія повинна мати фабулу, з головним персонажем мають відбуватися дії, зміни - це дуже важливо. Без цього це буде розповідь, але не історія; історія впливає на людину лише тоді, коли вона може співпереживати, підсвідомо уявляючи себе на місці того чи іншого (бажано – головного) персонажа. Тобто, викладення фактів – це ще не історія.

Заняття з учнями початкової школи краще починати з голосних читань таких коротких історій, а потім обговорювати ті вчинки та дії персонажів, які несуть у собі позитивний моральний зміст.

Учні молодшого шкільного віку із задоволенням розкажуть сімейні історії,

які вони, можливо, чули від бабусь, а потім «переклали» своєю мовою. Діти цього віку люблять розповідати і особисті історії - це їх досвід, їх особисті переживання. Вони можуть розказати історії про прочитані книги (тут надзвичайно важливо дати дитині можливість обрати таку книгу самому). На наступних етапах роботи можна проводити заняття із спільного придумування таких історій, вибудовуванню своїх власних розповідей за ілюстраціями або малюнками (діти - візували (сприйняття малюнків) поступово ставатимуть дітьми-аудіалами через озвучування власних історій).

Учитель разом із учнями може використовувати і цифровий сторітелінг, адже новітні технології мають широкий діапазон застосування у навчальному процесі ЗНЗ. Для створення цифрових історій вчитель може скористатися такими програмами: Closer, яка дозволяє на великому зображенні виділяти мітками певні зображення і додавати до них надписи; ZooBurst, за допомогою якої можна будь-яку сторінку тексту, створену у такому сервісі, переглянути під будь-яким кутом у 3D – просторі; Narrable використовується, коли для створення історії необхідно завантажити зображення і до них прикріпити звуковий файл («озвучку»); Storify – цей сервіс дозволяє створювати цілі статті або пости у Мережі, де збираються тексти, зображення та відео джерела; Metta – програма для створення відеолекцій та цифрових історій на основі тексту, зображень і відео; PowToon – сервіс анімованих презентацій з набором шаблонів для роботи і великою бібліотекою зображень та ефектів; Moovly – сервіс для створення ані- мованих презентацій з елементами скрайбінгу; Wideo і GoAnimate – програми для створення анімованих відеороликів (перша - з використанням готових шаблонів); Сервіси Pixton, Chogger і ToonDoо призначені для створення коміксів, у тому числі – для створення мальованих коміксів та коміксів на основі власних фотографій та картинок або галереї готових персонажів, фонів та предметів. Подальші наукові розробки представленої теми можуть реалізовуватися вчителями мови та літератури через розробку та впровадження у навчальний процес лонгридів – великих текстових матеріалів з мультимедійним супроводженням, які розміщуються на сайтах і можуть активно використовуватися як навчальні тексти[7].

Використання технології сторітелінгу на уроці – це спосіб створити комфортні умови навчання, атмосферу доброзичливості і взаєморозуміння, допомоги учневі розвивати свої здібності, зняти напругу, надає слабким учням упевненості в собі, емоційної та інтелектуальної підтримки команди, налаштує на успіх.

Систематичне використання сторітелінгу під час навчаль-виховного процесу дає можливість учням не тільки запам'ятовувати і відтворювати матеріал, а й висловлювати власні думки, почути точку зору інших, це допомагає набутти комунікативних умінь та навичок, а ще сприяє реалізації виховного компоненту уроку: учні розвивають навички працювати в команді, уміння слухати один одного, сприяє формуванню ключових компетентностей учнів.

Технологію сторітелінгу можна використовувати на будь-яких уроках і на будь-якому етапі уроку.

Найдоречніше використовувати сторітелінг на першому етапі заняття — етапі спілкування, мотивації, презентації теми.

На мотиваційному (комунікативному) етапі заняття для збудження інтересу дітей, привернення уваги до пропонованого матеріалу.

- Створення проблемних (освітніх) ситуацій.
- Застосування незвичних матеріалів, наочних і технічних засобів.
- Усі види драматизації.
- Використання несподіваної, невідомої та суперечливої інформації.
- Емоційна насиченість навчального змісту, створення емоційних ситуацій.
- Використання технік емоційної розрядки, моментів змагання або гри.

Головне на цьому етапі — "зачіпка", несподіванка, дивина, зупинка у звичній діяльності, що перетворює її на ситуацію нерозв'язаності, загадковості. Цікава історія допомагає сфокусувати увагу дітей на завданні, таким чином створюється освітня ситуація: новий поворот у вже відомому матеріалі, сюжеті.

Потім слід з'ясувати, які запитання виникли у дітей, визначити тему уроку. Важливо допомогти дітям визначити мету заняття і його результат (виходячи з їхніх вікових та психофізіологічних особливостей).

Це буде сприяти розвитку уяви, фантазії, мовленнєвих здібностей. І особливо ефективно у роботі з мовленнєво пасивними дітьми. Залучення їх до розповідання власних історій допоможе їм упоратися з проблемами мовлення.

Щоб ефективно використовувати сторітелінг, необхідно дотримуватися таких правил:

- Розповідь на початку заняття (сюрпризний момент) має тривати не більше 2-3хв. Це має бути непростий або комічний випадок з життя персонажа, мета якого — донести до дітей важливу інформацію.

- Персонажі (або персонаж) мають бути яскраві, добре знайомі дітям. (їхня "фізична" присутність під час розповіді не обов'язкова).

- Ключовим є запитання, на якому зосереджено увагу слухачів і на яке буде дано відповідь наприкінці історії.

- Для підтримання уваги дітей важливо забезпечити оптимальний ритм історії (тобто те, наскільки швидко або повільно вона розвивається).

- Емоційне наповнення оповідки має наближати її до власного досвіду слухачів, аби вони співчували персонажеві, бажали допомогти йому.

- Діти мають бути учасниками подій, що відбуваються з персонажем і особисто стосуються кожного з них.

- Оповідачу доречно варіювати тон, гучність свого голосу. Розповідання тихим голосом, а іноді навіть пошепки, допомагає слухачам сприйняти сюжет, злитися з ним, співпереживати персонажам.

- Бажано супроводжувати розповідь відповідними мелодіями і звуками (підготовленими заздалегідь).

- Розповідь не слід перевантажувати зайвими деталями та наочністю.

Сюжет, який розповідає вихователь, слід розвивати за підготовленим планом. Проте для створення захопливої розповіді самої структури замало. Важливо правильно пов'язати всі її елементи в єдиний твір. Стиль і тон сторітелінгу — те, що впливає на сприйняття історії.

2.3 Алгоритм написання історій

Історія залежить від того, для якої саме аудиторії вона призначена. В історії є кілька ключових принципів, які відрізняють її від простого викладу фактів: наявність персонажа, наявність інтриги, наявність сюжету.

Історія повинна містити: життєвий досвід, цікаві події, ціннісні зміни персонажу, співпереживання, метафори.

Складові частини історії: герой, сюжет, тема та ідея. Героєм історії може бути предмет, людина, явище, вигадана істота, природа, символ. Сюжет повинен містити експозицію, завязку, розвиток дій, кульмінацію та розв'язку.

Запропонуйте скласти історію про себе, або оточуючих. Написання історії про себе – це гарний привід описати свої вчинки та почуття, проаналізувати власні дії, оцінити наслідки, зробити висновки на майбутнє. Не вимагайте від учнів одразу чіткої структури та граматично правильних висловлювань. Нехай дитина напише історію так, як вона розповідає її вголос.

Для створення власної історії потрібно виконати сім кроків.

1. Визначте тему і мету уроку, в залежності від цього подумайте, яка історія можлива на ньому.
2. Придумайте ряд подій, які трапляться (сюжет), та як вони висвітлять навчальний матеріал.
3. Визначтесь з героєм історії. Придумайте йому ім'я, зовнішність, звички, риси характеру.
4. Придумайте інтригу, пастку. Чим несподіванішим буде сюжетний поворот, тим краще.
5. Доберіть потрібні метафори (особливо для опису стану головного героя чи процесу, який описується).
6. Напишіть перший варіант історії.

Експозиція. Жив був... (Де? Коли? З ким?)

Зав'язка. Одного разу ... (Що раптом трапилося? Приїхав друг, налетіла буря, впав стілець, прийшла звістка тощо).

Розвиток подій. Перерахуйте всі події, які будуть описані. Подумайте, які емоції мають у цей час відчувати слухачі

Кульмінація. Напишіть, яка подія стала «вирішальною» для героя.

Розв'язка. Напишіть, чим все завершилося. Як змінився герой, що він зрозумів, що буде робити далі?

Висновок. Отже, ...(Чому нас вчить ця історія? Мораль, визначення тощо).

7. Прочитайте історію, внесіть остаточні правки, виправте помилки, доповніть малюнками, фото та опублікуйте чи запишіть історію.

Навчити учнів створювати власні тексти – нелегка, клопітка й наполеглива робота, яка передбачає сумісну творчу співпрацю педагога й школяра. Реалізація такої педагогічної співпраці відбувається, безумовно, переважно в межах уроків української мови, читання. Але елементи сторітелінгу можна застосовувати й на інших уроках: основи здоров'я, природознавство, математиці, трудовому навчанні, у виховній роботі.

“Якщо мені вдавалось домогтись, щоб дитина, в розвитку мислення якої траплялись серйозні затримки, придумала казку, пов'язуючи у своїй уяві декілька предметів оточуючого світу, – значить можна сказати з упевненістю, що дитина навчилася мислити ” (В.О. Сухомлинський) [18, 19, 20].

2.4. Аналіз результатів дослідницько-експериментальної роботи

Експериментально-дослідницька робота показала, що учні з великою увагою і цікавістю слухають історії, пізніше самі складають, а потім з легкістю відтворюють їх зміст, згадуючи при цьому програмовий матеріал.

Експеримент проводився з використанням педагогічних умов та з використанням вищевказаних вправ. З метою перевірки ефективності використання сторітелінгу після кожної теми здійснювалась діагностика засвоєння учнями програмового матеріалу з української мови, проводились контрольні зрізи в учнів за однаковими завданнями у кожній групі.

Порівнявши дані експериментальних оцінок та контрольних зрізів, було отримано такі результати.

Таблиця 2.5.

№ п/п	Програмовий матеріал	Рівні							
		I підгрупа (15 учнів) Застосовуючи традиційні методи і прийоми технології «сторітелінг»				II підгрупа (15 учнів) Застосовуючи традиційні методи і прийоми			
		Вис. (В)	Дост. (Д)	Середн. (С)	Поч. (П)	Вис. (В)	Дост. (Д)	Середн. (С)	Поч. (П)
1.	Фонетичний матеріал	54%	33%	13%	-	27%	33%	33%	7%
2.	Граматичний матеріал	60%	20%	20%	-	40%	20%	33%	7%
3.	Морфологічний матеріал	47%	40%	13%	-	20%	33%	40%	7%
4.	Синтаксичний матеріал	60%	27%	13%	-	27%	40%	33%	-

Аналіз і порівняння результатів експериментальних оцінок дитячих робіт показав, що I група, в якій програмовий матеріал подавався із застосуванням технології сторітелінгу, показала кращі результати, ніж друга група. Дані проведеного педагогічного експерименту підтвердили гіпотезу про те, що використання технології сторітелінгу при опрацюванні мовного матеріалу в учнів початкових класів дають гарні результати, ефективно впливають на розвиток критичного мислення дітей.

Як бачимо, подання інформації у вигляді цікавої історії є більш доступним для дітей, бо через декілька днів вони швидше за все згадають почуту історію про царя або царицю, чайну церемонію, незвичайне дерево – тому зможуть відтворити теоретичний матеріал.

ВИСНОВКИ

Щоб вчитись гарно, вчитись треба весело!

Справді, щось мусить дитину захопити, здивувати, зацікавити, особливо протягом перших років навчання. Дитина краще запам'ятає емоції, ніж фактичний зміст матеріалу. На мою думку, основне завдання вчителя – це проводити такі уроки, на яких учні будуть максимально засвоювати матеріал. А це можливо лише тоді, коли уроки по-справжньому цікаві дітям. Завдання вчителя – захопити, а не розважити, навчити й розвивати, а не нашкодити.

Постійно підвищувати інтерес учнів до уроку – завдання кожного педагога.

Вивчення рідної мови має великі можливості у формуванні й вихованні особистості. Опанування усього цього матеріалу так чи інакше пов'язане з певними труднощами. Щоб полегшити процес опанування учнями фонетичним, граматичним, морфологічним, синтаксичним матеріалом раджу застосовувати технологію «сторітелінг».

Як було експериментально доведено технологія «сторітелінг» покращує засвоєння учнями матеріал, тому що це природно для дітей, весело, ефективно.

Учитель може використовувати їх на етапі мотивації навчальної діяльності (щоб викликати пізнавальний інтерес, позитивні емоції учнів), на етапі пояснення нового матеріалу (щоб пояснити явища), а також на етапі закріплення та осмислення нового матеріалу. Як показує практика, навіть дітям з середніми і низькими можливостями набагато легше зрозуміти і запам'ятати фонетичний, граматичний, лексичний матеріал таким способом. Крім того, дітям цікаво, вони з нетерпінням чекають наступного уроку і продовження історії з попереднього. Слід звернути увагу й на те, що засвоєний таким чином матеріал, набагато краще пам'ятається дитиною і його їй легше застосовувати на практиці, ніж матеріал, який вивчений стандартним шляхом. Історії стають основою для розуміння суті правила. Тому, на мою думку, є доцільним їх створення і використання.

Даний експеримент підтверджує, що використання технології сторітелінгу на уроках української мови є досить результативним, навіть дітям з середніми і низькими можливостями набагато легше зрозуміти і запам'ятати фонетичний, граматичний, лексичний, синтаксичний матеріал таким способом.

Величезна перевага сторітелінгу полягає в його універсальності: користуватися ним можна фактично на будь-якому уроці. Різноманітні історії будуть цілком доречні під час вивчення як гуманітарних, так і природничих наук. Більше того, оскільки сторітелінг розроблявся перш за все для формування дружніх стосунків у колективі, то чому б не застосувати його і під час виховних годин з такою ж самою метою?

Технологія сторітелінгу сприяє формуванню в учнів орієнтовної основи поведінки в мовних ситуаціях; ознайомленню учнів з варіантами мовних дій, умінь їх комбінувати і знаходити нові рішення. Виробляється впевненість у володінні прийомами, заснованими на особистому досвіді; створюється досвід вираження своєї особистісної позиції в спілкуванні, адекватної самооцінки «продуктів спілкування», вміння презентувати себе. Тож не дивно, що з кожним роком він стає все більш популярним.

Дослідження ролі сторітелінгу показали, що варто заохочувати цю технологію, тому що вона допомагає не тільки запам'ятати матеріал, а й збагатити усне мовлення.

Цікаві та правильно побудовані історії – це потужний інструмент для розвитку критичного мислення молодших школярів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз методу навчання StoryTelling[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=788263#1>
2. Базовий компонент дошкільної освіти/ наук.керівник Богуш А.М.// Спецвипуск журналу «Вихователь-методист».-2012.-26 с
3. Баканова С. Авторам-полезное: в «сторителлеры» пойду, пусть меня научат, или правда о загадочном сторителлинге: [цикл статей первопроходца русского сторителлинга «Школа эффективных сторителлеров»] [Электронный ресурс] // Издательский дом Paris. - Режим доступа: [http:// parispress.ru/sotrudnichestvo/](http://parispress.ru/sotrudnichestvo/) - Загол. с экрана.
4. Баканова С. Виды Сторителлинга: [цикл статей первопроходца русского сторителлинга «Школа эффективных сторителлеров»] [Электронный ресурс] // Издательский дом Paris. - Режим доступа: <http://parispress.ru/vidy-storitellinga/>. - Загол. с экрана.
5. Баканова С. Сторителлинг: как стать рассказчиком историй: [цикл статей первопроходца русского сторителлинга «Школа эффективных стори- теллеров»] [Электронный ресурс] // Издательский дом Paris. - Режим доступа: [http:// parispress.ru/master-klassy/avtoram/](http://parispress.ru/master-klassy/avtoram/). - Загол. с экрана.
6. Бібік Н. М. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
7. Герасименко О. Сторителлинг - эффективный вариант неформального обучения [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.trainings.ru/library/articles/?id=6330>, свободный. - Загол. с экрана.
8. Єрмаков І. Освіта і життєва компетентність для ХХІ століття // Завуч. – 2005. – № 19. – с. 13-16.
9. Как рассказывать истории [Электронный ресурс] // Stori-telling.ru: истории на каждый день. - Режим доступа: <http://www.story-telling.ru/storytelling/kak-rasskazyvat-istorii>, свободный. - Загол. с экрана.
- 10.Кондратець І. Мистецтво рефлексії педагогічного працівника / І. Кондратець //

Практичний психолог: дитячий садок. – 2014. - №2. – С.46 – С.57

11. Концепція нової української школи. – Режим доступу:
<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
12. Крутій К., Зданевич Л. Сторітелінг: мистецтво розповідання, або Як зацікавити й мотивувати дітей / К. Крутій, Л. Зданевич // Дошкільне виховання. – 2017. - №7. – С.2-С.6
13. Попова Е. Приєми сторителлінга на уроках [Електронний ресурс] // Сообщество учителей информатики. - Режим доступа: informatiki.tgl.net.ru/metodika-prepodavaniya/storitelling.html, свободный. - Загол. с экрана.
14. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня» / (Білан О.І.) – Тернопіль: Мандрівець, 2017.-256 с.
15. Симмонс А. Сторителлінг. Как использовать силу историй. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 272 с.
16. Сторітеллінг як метод навчання [Електронний ресурс] - Режим доступу:
<https://www.creativeschool.com.ua/storytelling/>
17. Сторітеллінг як ефективний варіант неформального навчання [Електронний ресурс] - Режим доступу <https://www.ar25.org/article/storitelling-yak-efektyvnyy-variant-neformalnogo-navchannya.html>
18. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в 5 т. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 3. – С.7-279.
19. Сухомлинський В. Слово про слово // Вибрані твори: У 5-ти т. / ред.. кол. О.Г. Дзеверін (голова) та ін. – Т. 5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 160.
20. Сухомлинський В. О. Сто порад вчителю / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в 5 т. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 3. – С.419- 654.

ДОДАТОК (А)

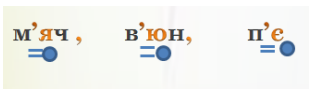

Практичне застосування технології сторітелінгу при вивченні нового матеріалу на уроках української мови

Як приклад, розглянемо варіанти подання інформації, використовуючи технологію сторітелінгу. В першому класі у букварний період під час вивчення букв, що позначають голосні звуки [а, о, у, е, и, і] можна використати історії – казки «**Чайна церемонія в країні звуків**».

Таблиця 2.1

№ п/п	Тема уроку	Фрагмент уроку з використанням сторітелінгу
1.	<p>Голосні звуки і позначення їх буквами.</p> <p>Букви А, О, У, Е, И, І.</p> <p>Позначення ними звуків [а], [о], [у], [е], [и], [і]</p>	<p style="text-align: center;">«Чайна церемонія в країні звуків»</p> <p>Є на світі один незвичайний чайний сервіз. Складається він з десяти чашок різного кольору: п'яти зелених, трьох оранжевих, однієї жовтої та червоної.</p> <p style="text-align: right;">Рис.1</p> <p>Зеленого кольору чашки – це букви А, О, У, Е, И, що позначають голосні звуки. В них завжди холодний чай. І скільки б гості не пили чай з чашок зеленого кольору, так і незігрівшись, залишалися твердими приголосними звуками.</p> <p style="text-align: right;">Рис.2</p>
2.	Буква Іі, звук [і]	<p>Жовтого кольору чашка з теплим чаєм – це буква – і. Ті гості – приголосні звуки, які люблять</p>

	<p>3. Букви Я, Ю, Є. Позначення ними звуків [а], [у], [є].</p> <p>4. Коли букви Я, Ю, Є спознають два звуки</p>	<p>тепленький чай і сідають перед і –п’ють з жовтої чашки, одразу зігріваються і стають тепленькими, м’якенькими приголосними звуками.</p> <p>Рис.3</p> <p>Оранжевого кольору чашки з гарячим чаєм– букви Я, Ю, Є. Те саме відбувається з гостями, які пригощаються з цих чашок. Зігрівшись, вони стають м’якенькими, тепленькими. Але при цьому букви Я, Ю, Є позначають один голосний звук [а], [у], [є].</p> <p>Рис.4</p> <p>Рис.5</p> <p>Коли букви Я, Ю, Є позначають два звуки? Але ж ми знаємо, що букви Я, Ю, Є можуть позначати два звуки [йа], [йу], [йє]. Ось, коли це буває.</p> <p>1. Рис.6</p> <p>Коли букви Я, Ю, Є стоять на початку слова, або складу як генерали, їм не доводиться нікого</p>
--	---	---

		<p>напувати гарячим чаєм.</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p style="text-align: right;">Рис.7</p> <p>2. Коли букви Я, Ю, Є стоять після букв, що позначають голосні звуки. Немає потреби напувати чаєм букви, які в чашках містять свій чай.</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p style="text-align: right;">Рис.8</p> <p>3. Коли букви Я, Ю, Є стоять після апострофа:</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p style="text-align: right;">Рис.9</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p style="text-align: right;">Рис.10</p> <p>5 Лише з червоної чашки чай ніхто не хоче пити, бо там справжній синій окріп. Тому буква ї завжди позначає два звуки [йі].</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p style="text-align: right;">Рис.11</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p style="text-align: right;">Рис.12</p> <p>6. Губні приголосні звуки</p> <p style="text-align: center;">« Губаті кокетки »</p> <p>У нашій незвичайній сім'ї літер, які проживають в українській абетці, точнісінько так як і в будь-якій сім'ї, є букви, що позначають приголосні звуки, – жінки, які люблять доглядати за собою, слідкувати за новинками моди і, звичайно, носити макіяж. А як же без помади? Ці букви настільки захоплюються своєю зовнішністю, що коли приходять на гостини до букв, які пропонують гарячий чай – навідріз відмовляються, аби не зіпсувати мейк-ап, не стерти</p>
--	--	--

помаду. Тому вони і дістали назву: «губаті кокетки».

Ось вони кокетливо посміхаються, давайте їх назвемо:

Рис.13

Апостроф.

7. Спостереження за звуками, позначуваними буквами, між якими ставиться апостроф

«Свистунець - апостроф молодець...»

На подвір'ї під берізкою
вся зібралася сім'я.
Відпочити, побути разом
і послухати солов'я.

Рис.14

Букв зібралася сім'я, що люблять гостей стрічати,
та чаєм гарячим напувати.

Після зустрічі з ними
букви, що позначають приголосні звуки,
стають м'якими.

Лиш буква «ї» – це «окріп»,
І з неї чай ніхто не хоче пити.

Та якось трапилась біда,
бо букви, що прийшли сьогодні,
відмовилися пити гарячий чай.

І невдоволені цим станом, від злості губи надули,
а [р] – твердий р-р-ричить.
Ледь-ледь до бійки не дійшло.

		<p>На зчинений лемент прибіг поліцейський: – Нумо! Нумо! Зачекайте! Милі букви, пам’ятайте!</p> <p>Дружбу треба берегти! А щоб ви не забували, вам на згадку залишаю цей свисточок чарівний. Дуже схожий він на кому, лише ставиться вгорі.</p> <p>Називається – апостроф. (<i>дарує свисток</i>)</p> <p>Я такий же, як знак розділовий, І відомий шкільній дітворі, та в словах української мови Я пишуся не вниз, а вгорі. Спробуй лиш написати сім’я, одразу стану потрібним і я.</p> <div data-bbox="847 1178 1153 1303" style="text-align: center;"> </div> <p style="text-align: right;">Рис.15</p>
--	--	--

Опрацювання синтаксису займає особливе місце в шкільному курсі української мови. Розглянемо подання нової теми з цього розділу «Головні і другорядні члени речення», застосовуючи технологію сторітелінгу.

Таблиця 2.2

№ п/п	Тема уроку	Фрагмент уроку з використанням сторітелінгу
----------	------------	---

1.	Головні і другорядні члени речення	<p style="text-align: center;">«Незвичайна сім'я»</p> <p>Хочете більше дізнатись про речення? То ж запрошуємо!</p> <p>Речення дуже схоже на справжнісіньку сім'ю. Є в ньому і «тато» (присудок) і «мама» (підмет). «Мама» вказує про кого, або про що йдеться у реченні і завжди відгукується на питання хто?, що? . А «тато» вказує, що робить «мама» і відповідає на питання що робить?, що робив?, що робитиме? тощо.</p> <p>І як у справжнісінькій сім'ї «мама» ставить питання «татові» і навпаки, «тато» ставить питання «мамі», тому що вони є рівноправними членами однієї сім'ї.</p> <p>Звичайно, є такі сім'ї, у яких буває лише одна «мама» або один «тато». А буває і навпаки: по декілька «мам» і «тат». Але це вже інша історія.</p> <p>А як же ж без друзів. І тут все по-справжньому. У «мами» є свої друзі - другорядні члени речення (група підмета), а у «тата» свої друзі - другорядні члени речення (група присудка).</p> <div style="text-align: center;"> <p style="text-align: center;">Головні члени речення</p> <p style="text-align: center;"> Тато <small>(присудок)</small> Мама <small>(підмет)</small> </p> <p style="text-align: center;"> Dрузі тата <small>(група присудка)</small> Dрузі мами <small>(група підмета)</small> </p> </div>
----	------------------------------------	---

Рис.16

Розглянемо подання нової теми з морфології «**Будова слова**», застосовуючи технологію сторітелінгу.

Таблиця 2.3

№ п/п	Тема уроку	Фрагмент уроку з використанням сторітелінгу
1.	Будова слова	<p style="text-align: center;">«Будова слова»</p> <p>Давайте разом з'ясуємо будову слова.</p> <p>У кожному слові живе король Корінь. Це найголовніша частина у слові. І сидить наш король на троні - основі слова, а поряд у нього є двоє слуг - Префікс і Суфікс. Вони є лівою і правою руками короля Кореня. А біля трону у кінці слова сидить Закінчення і гірко плаче. Всі почали цікавитись, що сталося? І як виявилось, Закінчення дуже сумувало, чому воно не на троні, як Префікс і Суфікс.</p> <p>– А ви як думаєте, чому?</p> <p>Звичайно, що так! Префікс і Суфікс удостоєні такої почесі, бо завдяки їм утворюються нові споріднені слова, а Закінчення змінює лише форму одного і того ж слова. Закінчення, почувши це, ще гірше розплакалося, відчуваючи свою нікчемність.</p> <p>Але король Корінь заспокоїв Закінчення, і розказав йому про його важливу роль у слові. Закінчення служать для зв'язку слів у реченні.</p> <p>- Тому витирай сльози, Закінчення, і до роботи: пов'язувати слова і здружити цілий</p>

		 <p style="text-align: center;">світ!</p> <p style="text-align: right;">Рис.17</p>
--	--	--

Елементи морфології вивчаються в кожному початкових класів.

Розглянемо подання нової теми з вивчення частин мови, використовуючи технологію сторітелінгу.

Таблиця 2.4

№ п/п	Тема уроку	Фрагмент уроку з використанням сторітелінгу
1.	Частини мови	<p style="text-align: center;">«Країна Морфології»</p> <p>На одному дереві жило незвичайне королівство. Царицею була Морфологія. А листочки цього дерева - її піддані - різні слова. Слів-листочків було так багато, що цариці було важко контролювати їх. З кожним роком їх ставало ще більше і більше, вони починали сперечатися між собою, з'ясовувати стосунки, змагатися. І коли почало доходити до бійок, цариця Морфологія не витримала такого неподобства, тупнула своїм чарівним черевичком і наказала розійтися усім словам за схожістю по будиночкам і не виходити з них. А ще пригрозила, що дармоїдами вони не будуть, а будуть усі виконувати свою роботу. Самі неслухняні слова, що оселилися в шести великих будиночках, ще й будуть відповідати на питання.</p> <p>Як сказала, так і сталося. Розселилися усі слова по будиночках. Усього їх було десять.Чотири</p>

будиночки з маленькими слухняними словами, і **шість** з великими непослухами.

Маленькі слухняні слова не відповідали ні на які питання, лише завжди допомагали непослухам, **служили**, аби пов'язувати їх у цілі сім'ї речень.

Запрошую разом зі мною на гостини до будиночків непослухів. (див. макет дерева з десятьма частинами мови). У кожному з цих будиночків є багато кімнаток, зазираючи в які, ми будемо з року в рік дізнаватись про них все більше і більше.

У першому будиночку живуть слова, які дуже гарно працюють, дають **назву, імення усім предметам, явищам, станам**. Через це й дістали назву **«Іменники»**. А ще вони відповідають на питання **хто? що?**.

У другому – живуть слова – найкращі друзі Іменників і вказують на **ознаку предметів** за кольором, розміром, формою, якістю тощо. А ще відповідають на питання **який? яка? яке? які?**. Називають їх **«Прикметники»**.

У третьому живуть слова, без яких все в цьому світі зупинилося б, все довкола замовкло. Отож ці слова оживляють усе навкруги, запускають у рух. Така вже в них робота. Це **«Дієслова»**, які відповідають на питання **що робити? що зробити?** тощо.

У четвертому будиночку проживають слова, які все люблять підраховувати і упорядковувати. Ті що вказують на **кількість** відповідають на питання **скільки?**, а ті, що вказують на **порядок** при лічбі,

відповідають на питання **котрий? який?** І називають їх «**Числівники**».

У п'ятому будиночку мешкають справжні слова-розвідники. Вони можуть лише вказувати **на предмет, ознаку, кількість**, але **не називають її**. Відповідають на питання тих слів, на які вказують. Дістали ці слова назву «**Займенники**»

У шостому будиночку живуть найкращі друзі Дієслів, тому і вказують на **ознаку дії**. І відповідають на питання **Як? Чому? Коли?** Відгукуються на імення «**Прислівники**».

Рис.18

Дані історії було використано на уроках української мови.